journal homepage: www.sjfm.ir

Iranian Journal of Forensic Medicine

Iran J Forensic Med. 2021 Sep;27(2):105-114 Volume 27, Issue 2, Summer 2021 Research Article

Comparison of Emotional Intelligence and Coping Skills in Adolescents Under 18 Years of Age Referred To Forensic Medicine in Khorasan Razavi to Study the Growth Sentence With 18 Years

Somayeh Rahimi Ahmadabadi[1*], Hamid Attaran[2], Zahra Rahimi Ahmadabadi[3], Akram Fotovat[2]

[1] Department of Psychology, Imam Reza International University, Mashhad, Iran
[2] Legal Medicine Research Center, Iranian Legal Medicine Organization, Tehran, Iran
[3] Khorasan Razavi Justice, Mashhad, Iran

***Correspondence to:** Somayeh Rahimi Ahmadabadi, Email: somaye.rahimi1390@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article history:
Received: April 22, 2021
Accepted: August 9, 2021
Online Published: September 21, 2021

Keywords:
Emotional intelligence
Stress coping skills
Adolescent
Emancipation Decree

HIGHLIGHTS

1. Weakness in emotional and social skills and effective coping methods in adolescence shows the lack of growth in this period.
2. Using emotional intelligence tests and stress coping skills to study the growth sentence in forensic psychiatric commissions can be very helpful.

ABSTRACT

Introduction: Growth in jurisprudence and civil law refers to the queen and the psychic states of a person whose possessor has the psychic quality of being able to recognize the benefits and harms. The aim of this study was to compare emotional intelligence and coping skills in adolescents under 18 years of age referred to forensic medicine in Khorasan Razavi in order to evaluate the growth rate with 18-year-olds in 1398.

Methods: The present study is a descriptive design. The study population included all persons under 18 years of age who referred to the Khorasan Razavi Forensic Medicine Organization in 1398. Sixty people were selected by convenience sampling method and completed the Bar-On Emotional Intelligence Questionnaire and Lazarus Stress Coping Skills. These questionnaires were also administered to the control group. Data were analyzed using SPSS-21 software and T-test and analysis of covariance.

Results: The results showed that there was a significant difference between the two groups of adolescents under 18 and 18 years in the variables of emotional intelligence and its subscales ($P < 0.001$). Also, there is a significant difference between the two groups in the variable of coping with stress and its subscales ($P < 0.001$).

Conclusion: Considering the significant difference between emotional intelligence and coping skills between the two groups, it seems that these factors have a significant impact on coping with stress and stressors, poor impulse control and decision making, transactions that lead to self-harm and Or has others who deny them the qualification to grow.

How to cite: Rahimi Ahmadabadi S, Attaran H, Rahimi Ahmadabadi Z, Fotovat A. Comparison of emotional intelligence and coping skills in adolescents under 18 years of age referred to legal medicine in Khorasan Razavi to study the growth sentence with 18 years. Iran J Forensic Med. 2021;27(2):105-114.

Copyright © 2021 The Author(s); Published by Legal Medicine Research Center. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

www.sjfm.ir

مجله
پزشکی قانونی ایران

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی

دوره ۲۷، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰، صفحات ۱۰۵ تا ۱۱۴

مقاله پژوهشی

مقایسه هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس در نوجوانان متقاضی حکم رشد زیر ۱۸ سال مراجعه‌کننده به پزشکی قانونی خراسان رضوی با افراد ۱۸ ساله

سمیه رحیمی احمدآبادی[1*] PhD، حمید عطاران[2] MD، زهرا رحیمی احمدآبادی[3] BSc، اکرم فتوت[2] MSc

[1] گروه روانشناسی، دانشگاه بین‌المللی امام رضا، مشهد، ایران
[2] مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی ایران، تهران، ایران
[3] دادگستری خراسان رضوی، مشهد، ایران

*نویسنده مسئول: سمیه رحیمی احمدآبادی، پست الکترونیک: somaye.rahimi1390@yahoo.com

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله:
دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۲
پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۱۵
انتشار برخط: ۱۴۰۰/۰۶/۳۰

واژگان کلیدی:
هوش هیجانی
مهارت مقابله با استرس
نوجوان
حکم رشد

نکات ویژه

۱. ضعف در مهارت های هیجانی و اجتماعی و شیوه های مقابله کارآمد در دوره نوجوانی عدم احراز حکم رشد را در این دوره نشان می دهد.
۲. استفاده از آزمون های هوش هیجانی و مهارت های مقابله با استرس جهت بررسی حکم رشد در کمیسیون های روانپزشکی پزشکی قانونی می تواند بسیار کمک کننده باشد.

چکیده

مقدمه: رشد در فقه و حقوق مدنی به آن ملکه و حالات نفسانی شخص اطلاق می‌شود که دارنده آن کیفیت نفسانی توانایی تشخیص نفع و ضرر را دارد. هدف این مطالعه، مقایسه هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس در نوجوانان زیر ۱۸ سال مراجعه‌کننده به پزشکی قانونی خراسان رضوی به‌منظور بررسی حکم رشد با افراد ۱۸ ساله در سال ۱۳۹۸ بود.

روش بررسی: پژوهش حاضر از نوع طرح‌های توصیفی است. جامعه پژوهش شامل کلیه افراد زیر ۱۸ سال بوده که در سال ۱۳۹۸ به سازمان پزشکی قانونی خراسان رضوی مراجعه کرده‌اند. ۶۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و پرسشنامه‌های هوش هیجانی بار-ان و مهارت‌های مقابله با استرس لازاروس را تکمیل کردند. بر روی گروه شاهد نیز این پرسشنامه‌ها اجرا شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-۲۱ و با روش آماری T و تحلیل کواریانس مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین دو گروه نوجوانان زیر ۱۸ سال و ۱۸ سال در متغیر هوش هیجانی و زیرمقیاس‌های آن تفاوت معناداری وجود دارد (P<۰/۰۰۱). همچنین بین دو گروه در متغیر مقابله با استرس و زیرمقیاس‌های آن تفاوت معناداری وجود دارد (P<۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: نظر به تفاوت معنادار هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله در بین دو گروه، به نظر می‌رسد این عوامل تأثیر قابل توجهی در مواجهه و مقابله فرد با تنش‌ها و شرایط استرس‌زا، ضعف در کنترل تکانه‌ها و تصمیم‌گیری، انجام معاملات منجر به ضرر برای خود و یا دیگران دارد که صلاحیت آنها را برای احراز حکم رشد رد می‌کند.

مقدمه

اصطلاح رشد در فقه و حقوق مدنی به آن ملکه و حالات نفسانی شخص اطلاق می‌شود که دارنده آن کیفیت نفسانی توانایی تشخیص نفع و ضرر را دارد. به عبارت دیگر، رشد به معنی عقل معاش بوده و رشید کسی است که دارای وصف رشد باشد. چنین کسی دارای ملکه اصلاح مال است و اموالش را تباه نمی‌کند. کسی که فاقد این وصف و کیفیت نفسانی است، اگر به حد جنون نرسد و صغیر هم نباشد، سفیه نامیده می‌شود و وصف او را سفه گویند. پس سفه در مقابل رشد است و سفیه کسی است که تصرفات او در اموال و حقوق مالی خود عقلائی نباشد و ملاک ارزیابی و بررسی هم متعارف عقول است. بدین‌ترتیب نسبت عقل و رشد عموم و خصوص مطلق است؛ یعنی هر رشیدی عاقل است ولی هر عاقلی رشید نیست، زیرا ممکن است شخصی که عرفاً عاقل نامیده می‌شود، توانایی تشخیص ضرر و زیان و قوه اداره امور مالی و معاش خود را نداشته باشد و به لحاظ مدنی سفیه باشد. مبنا

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

و مأخذ رشـد جزایی تشخیص حسن و قبح اعمال است و منظور آن کیفیت نفسـانی و ملکه‌ای است که واجد آن توانایی تشخیص حسن و قبح افعال را دارد و به عبارت دیگر دارای قوه تمیز خوبی و بدی اسـت و چون انسـان، اول بدی و خوبی را تمیز می‌دهد و بعـد نفع و ضرر را، بنابرایـن حجر مدنی ملازمه‌ای با حجر جزایی ندارد. اما حجر جزایی مسـتلزم حجر مدنی است زیرا هرکس که بدی و خوبی را تمیز ندهد، نفع و ضرر را هم تمیز نمی‌دهد. بدی به معنای عام شـامل ضرر هم می‌شود و خوب به معنی عام شامل نفع هم هسـت [۱]. به‌طور کلی، چون مأخذ رشد جزایی، تکامل قوای دماغی و حصول قدرت تشخیص و تمیز نیک و بد امور است، تا چنین قوه و ملکه‌ای حاصل نشود، انسان قادر به تشخیص سود و زیان و اداره معاش خود به نحو عاقلانه و متعارف نخواهد بود [۲].

حقوقدانان رشـد را کیفیتی نفسـانی می‌دانند که دارنده آن توانایی تشـخیص نفع و ضرر را در رشـد مدنی و حسن و قبح را در رشـد جزایی دارد. از جنبه مدنی رشید فردی است که توانایی تشـخیص نفع و ضرر خـود را دارد و مانع از تضییـع اموال خود می‌شـود[۳]. رشـد عقلانی می‌تواند از جنبه کیفـری نیز ارزیابی شـود[۴]. در ماده ۱۴۰ قانون جدید مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ از شرایط مسئولیت کیفری آن است که فرد در حین ارتکاب جرم عاقل بالغ و مختار باشد و در تبصره ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی دادگاه می‌تواند برای بررسی رشد و کمال عقلانی از پزشکی قانونی استعلام کند. مطابق قانون ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی، اگر فرد متهم زیر ۱۸ سـال به رشد و کمال عقل نرسیده باشد، مسئولیت کیفری از او سـلب نمی‌شـود بلکه از حدود و قصاص به مجازات تعزیری تبدیل می‌شود. بنابراین تعیین رشد عقلانی یکی از شرایط لازم به‌منظـور تعیین میزان و نوع مجازات در افراد زیر ۱۸ سـال متقاضی حکم رشد است[۳].

سال‌ها تصور می‌شد که هوش افراد، موفقیت آنان را در زندگی تعیین می‌کند. مدارس بـرای ثبت نام دانش‌آموزان در برنامه‌های مختلف و همچنین شـرکت‌ها و کارفرمایـان برای انتخاب افراد از آزمون هوش اسـتفاده می‌کردند. اما در سـال‌های اخیر محققان دریافتند که هوش‌بهر تنها شـاخص موفقیت افراد نیست. اکنون توجه به سـمت هوش هیجانی اسـت که به عنوان شاخص دیگر موفقیت افراد محسـوب می‌شود. هوش هیجانی نوع دیگر باهوش بودن است و شامل درک احساسات خود برای تصمیم‌گیری مناسب در زندگی اسـت. هوش هیجانی توانایـی تنظیم موثر هیجانات و رهایی از احساسات منفی و مضر، کنترل تکانه‌ها، تأخیر در ارضای خواسـته‌ها و توانایی همدلی و برقراری رابطه موثر با دیگران است [۵]. درواقع هوش هیجانی ناکامی در موفقیت افراد با ضریب هوش بالا و همچنین موفقیت غیرمنتظره افراد دارای هوش متوسـط را تعیین می‌کند. افراد دارای هوش عمومی متوسط و هوش هیجانی بالا، بسیار موفق‌تر از کسانی هستند که هوش عمومی بالا و هوش هیجانی پایین دارند. سـطوح پایین هـوش هیجانی به ناتوانی در مقابله و توانایی اداره هیجانات فرد منجر می‌شـود که می‌تواند در آغاز بسـیاری از مشکلات نقش داشته باشد. هوش هیجانی پایین منجـر به رفتارهای بیرونی‌سـازی مانند پرخاشـگری و بزهکاری می‌شـود[۶]. در سـال‌های اخیر علاقه به نقـش هوش هیجانی و برنامه‌هـای مرتبط با ارتقای آن به منظور افزایش و بهبود سـطح سازگاری هیجانی و موفقیت تحصیلی و کاهش رفتارهای آسیب‌زا در محیط‌های آموزشی افزایش یافته است[۷]. هوش هیجانی پایین از عوامل مهم در گرایش به رفتارهای نابهنجار در نوجوانان اسـت [۸]. در مطالعه‌ای بر روی ۱۱۱ دانش‌آموز دبیرستانی ۱۵-۱۲ ساله مشـخص شد که نوجوانان دارای رفتار مخرب، در هوش هیجانی، به‌خصوص توانایی درک، فهم و مدیریت هیجانات نقص دارند[۹]. در مطالعه‌ای دیگر مشـخص شـد هوش هیجانی با پرخاشگری، رفتارهای بزهکارانه، اسـترس، افسـردگی و نشـانه‌های بدنی در دانش‌آموزان دبیرستانی رابطه منفی معناداری دارد[۱۰]. تحقیقات نشـان داده که هوش هیجانی، با سازگاری اجتماعی و مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی، رابطه مثبت و با رفتارهای ناسـازگارانه رابطه منفی دارد. هوش هیجانی بالا موجب می‌شـود افراد بتوانند فشار روانی را بیشتر تحمل کنند و از مهارت مقابله حل مسئله استفاده کننـد[۱۱]. لازاروس و فولکمن[۱۲] مقابله را تلاش‌هایی معرفی می‌کنند که برای مهار (شـامل تسـلط، تحمل، کاهش دادن یا به حداقل رساندن) تعارض‌ها و خواسته‌های درونی و محیطی که فراتر از منابع شخص هستند، صورت می‌پذیرد. مقابله به عنوان چگونگی مدیریت شـرایط توسط افراد، آنچه آنها برای از بین بردن استرس انجام می‌دهند و چگونگی مدیریت احساسـات مرتبط با استرس شناخته می‌شود[۱۳]. لازاروس و فولکمن معتقدند که راهبردهای مقابله‌ای به دو شکل: ۱) مقابله مسئله‌مدار که در آن فرد به‌صورت فعال بـه اصلاح رابطه عینی میان خود و محیـط می‌پردازد و ۲) مقابلـه هیجان‌مدار که در آن جنبه شـخصی یـا درونی رویداد یا رابطه اصلاح می‌شود، توسط افراد به‌کار گرفته می‌شوند[۱۲].

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

مقابله مسـئله‌مدار شامل هدایت تلاش‌ها، رویارویی رفتاری با موقعیت تنش‌زا، گردآوری اطلاعـات، تصمیم‌گیری، حل تعارض و کسـب منابـع و انجام رفتارهای وسـیله‌ای و ویـژه موقعیت، با بهره‌گیری از اعمال تکلیف‌مدار اسـت[۱۴]. این نوع از مقابله افراد را هدایـت می‌کند تا تمرکز خود را بر اهداف وابسـته به موقعیت معطوف کنند. مقابله هیجان‌مدار شـامل باز ارزیابی مثبت اسـت. همچنین راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار بیانگر واکنش‌های خودمدار با هدف کاهش استرس است (نه حل منطقی مسئله). این واکنش‌ها شامل پاسخ‌های هیجانی مانند مقصر دانستن خود هستند. حتی در برخی موارد، استرس با این روش افزایش می‌یابد. در این شیوه واکنش‌ها به سوی شخص جهت داده می‌شوند تا حل مسئله[۱۵].

هـوش هیجانـی دارای مزایـای اجتماعـی، شـناختی و زیست‌شـناختی است. پژوهش‌ها نشـان داده‌اند که افراد با هوش هیجانی بالا، سـطوح پایین‌تری از هورمون‌های اسـترس و دیگر نشانگرهای برانگیختگی هیجانی را دارا هستند. کودکان با کفایت هیجانی بهتر توانایی بیشـتری برای تمرکز بر مشکل و استفاده از مهارت حل مسـئله دارند که موجب افزایش توانایی‌های شناختی آنـان خواهد شـد. به این منظور پژوهش حاضر درصدد اسـت به مقایسـه دو مولفه هوش هیجانی و مهارت مقابله با استرس در دو گروه نوجوانان زیر ۱۸ سال و افراد ۱۸ ساله بپردازد تا نتایج حاصل از این پژوهش بتواند برای مسـئولان قضایی، متخصصان پزشکی قانونـی و دیگر ارگان‌ها که نقشـی در تأیید و رد حکم رشـد در نوجوانان دارند، مورد استفاده قرار گیرد.

روش بررسی

این مطالعه توصیفی و از نوع علّی مقایسه‌ای انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه افراد متقاضی حکم رشد مراجعه‌کننده به پزشکی قانونی خراسـان رضوی در سال ۱۳۹۸ تشکیل دادند. باتوجه به ماهیت این تحقیق از دو گروه برای مقایسـه اسـتفاده شـد. در گروه نوجوانان زیر ۱۸ سال (۶۰ نفر) که همگی به روش نمونه‌گیری در دسـترس برای تحقیق انتخاب شـدند و معادل با آنها، از بین نوجوانان ۱۸ سـاله شـهر مشـهد نیز ۶۰ نفر به روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف به لحاظ جنسـیت و سطح تحصیلات با گروه مورد مطالعه همتا و انتخاب شـدند. در روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف، پژوهشگر براساس تصمیم خود که باید باتوجه به موضـوع پژوهش چه افرادی را در نمونه قـرار دهد، افراد نمونه را انتخاب می‌کند. برای پژوهش‌های توصیفی از نوع علّی مقایسه‌ای نمونـه‌ای با حجم حداقل ۳۰ نفر ضروری اسـت[۱۶]. ملاک‌های ورود به پژوهش، نداشـتن اختلالات سایکوتیک و رضایت‌مندی از شرکت در مطالعه و ملاک‌های خروج از پژوهش نیز تمایل نداشتن به شرکت در پژوهش و پاسخگویی به سوال‌ها بود.

ابزار پژوهش

مقیاس هوش هیجانی بار

آزمون هوش هیجانی بار آن که توسط روون بار-آن تهیه شده و ویراست سال ۲۰۰۶ آن یکی از پرکاربردترین ابزارهای روان‌سنجی اسـت، درواقع برای سـنجش مجموعه قابلیت‌هـا، صلاحیت‌ها و مهارت‌های غیرشناختی در نظر گرفته شده که بر توانایی شخص بـرای موفقیت در مقابله با نیازها و فشـارهای محیطی تأثیر دارد. عوامـل کلیدی که این پرسشـنامه ارزیابی می‌کنـد کارکردهای عاطفـی، هیجانـی و اجتماعی هسـتند که منجر به بهزیسـتی روان‌شناختی می‌شـوند. این پرسشنامه در ایران استاندارد شده و دارای اعتبار و روایی بالایی است. این پرسشنامه از ۹۰ گویه و ۱۵ خرده مقیاس تشـکیل شده که به منظور سنجش هوش هیجانی به‌کار می‌رود. پاسخ‌های آزمون نیز در روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای در طیف لیکرت (کاملا موافقم، موافقم، تا حدودی، مخالفم و کاملا مخالفم) تنظیم شده است. مولفه‌های آزمون عبارتند از:

خودآگاهـی هیجانـی ، خـود ابـزاری ، خـود عـزت نفس ، خودشکوفایی ، اسـتقلال ، همدلی ، مسئولیت‌پذیری اجتماعی ، روابط بین‌فردی ، واقع‌گرایی ، انعطاف‌پذیری ، حل مسئله ، تحمل فشار روانی ، کنترل تکانش ، خوشبینی و شادمانی . پایایی آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۹۳درصد گزارش شده است[۱۷].

پرسشنامه راهبردهای مقابله با استرس

پرسشنامه راهبردهای مقابله با استرس یک آزمون ۶۶ ماده‌ای اسـت که توسط لازاروس و فولکمن تهیه شـده و دامنه وسیع از افکار و اعمالی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد که افراد هنگام مواجهه با شـرایط فشارزای درونی یا بیرونی به‌کار می‌برند. این پرسشنامه در دو خوشـه راهبردهـای مقابلـه‌ای مسـئله‌مدار و هیجان‌مدار طبقه‌بندی شده و دارای ۸ زیرمقیاس است: مقابله مستقیم، فاصله گرفتن، خودکنترلی، طلب حمایت اجتماعی، پذیرش مسـئولیت، گریز اجتناب، حل مسئله برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت. ۴

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

زیرمقیاس طلب حمایت اجتماعی، پذیرش مسئولیت، حل مسئله برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت، راهبردهای مقابله‌ای مسئله‌مدار هستند و ۴ زیرمقیاس مقابله مستقیم، فاصله گرفتن، گریز اجتناب و خودکنترلی، راهبردهای هیجان‌مدار هستند[۱۲].

در مطالعه ایرانی که بر روی ۷۶۳ نفر از دانش‌آموزان پسر و دختر کلاس‌های دوم و سوم دبیرستان‌های دولتی شهر تهران انجام داد، پایایی پرسشنامه روش‌های مقابله با استفاده از روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) ۰،۸۰ برآورد شد [۱۸].

بررسی‌های آماری

برای تجزیه و تحلیل استنباطی فرضیه‌های پژوهش نیز از آزمون تی برای گروه‌های مستقل و آزمون مانکوا (تحلیل کواریانس) استفاده شد. از پرسشنامه‌های هوش هیجانی باران و مهارت‌های مقابله با استرس لازاروس استفاده شد. همچنین نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ برای محاسبات آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت. برای کلیه فرضیه‌ها نیز سطح معناداری α=۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

به کلیه شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات مربوط به آنها کاملا محرمانه مانده و هیچ نیازی به نام و نشان آنها در پژوهش نیست، هیچ تأثیری در بررسی و تصمیم‌گیری و نتایج اخذ شده ندارد و هیچ پیامدی متوجه آنها نخواهد شد.

یافته‌ها

در جدول ۱ فراوانی جنسیت و رده سنی در نوجوانان زیر ۱۸ سال با افراد ۱۸ سال ارائه شده است. بر مبنای اطلاعات جمعیت شناختی، میانگین و انحراف معیار سن گروه نوجوانان متقاضی حکم رشد زیر ۱۸ سال که در پژوهش شرکت داشتند به ترتیب ۱۶،۱۶ و ۱،۱۳ بود. علت تقاضای حکم رشد نوجوانان این گروه عبارت از: ۱ نفر ازدواج، ۳ نفر اخذ وام ازدواج، ۵ نفر طلاق، ۳۱ نفر لواط، ۴ نفر قتل، ۲ نفر سرقت، ۳ نفر تجاوز جنسی و ۱۱ نفر سایر موارد بود. همچنین این گروه شامل ۲۴ نفر بیکار و ۳۶ نفر کارگر بود در حالی که در گروه دیگر ۱۱ نفر بیکار، ۲۹ نفر کارگر و ۲۰ نفر دارای شغل آزاد بودند. میانگین و انحراف معیار سنوات تحصیلی برای گروه نوجوانان زیر ۱۸ سال ۱/۹۶±۸/۶۸ و برای گروه ۱۸ ساله ۱/۹۳±۱۰/۳۶ بود. نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه دو گروه از لحاظ سن (t=۱۲/۴۸p<،۰/۰۰۱) و سنوات تحصیلی (t=۴/۷۳p<،۰/۰۰۱) معنادار بود. بنابراین مقایسه گروه‌ها از لحاظ هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس با کنترل اثر سن و سنوات تحصیلی صورت گرفت که در ادامه نتایج آن ارائه شده است.

در جدول ۲، میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به متغیرهای پژوهش شامل زیر مقیاس‌های هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استری برای دو گروه نوجوانان متقاضی حکم رشد زیر ۱۸ سال و گروه ۱۸ سال ارائه شده است. نتایج بیانگر آن است که در اغلب زیرمقیاس‌ها و همچنین نمرات کل متغیرها، تفاوت قابل توجهی بین میانگین دو گروه وجود دارد. بنابراین برای تعیین معناداری تفاوت میانگین‌ها، از آزمون پارامتریک تحلیل کوواریانس چندمتغیری (MANCOVA) استفاده شد. اما پیش از استفاده از این آزمون، برای بررسی پیش‌فرض همگنی ماتریس‌های واریانس کوواریانس برای آزمون MANCOVA نتایج آزمون باکس بررسی

▼ جدول۱. بررسی فراوانی جنسیت و رده سنی در نوجوانان زیر ۱۸ سال با افراد ۱۸ سال

گروه	جنسیت	فراوانی	درصد
نوجوانان زیر ۱۸ سال	مرد	۴۴	۷۳/۳
	زن	۱۶	۲۶/۷
	کل	۶۰	۱۰۰
افراد ۱۸ ساله	مرد	۴۴	۲۶/۷
	زن	۱۶	۲۶/۷
	کل	۶۰	۱۰۰
گروه	رده سنی	فراوانی	درصد
نوجوانان زیر ۱۸ سال	۱۳	۴	۶/۷
	۱۴	۲	۳/۳
	۱۵	۴	۶/۷
	۱۶	۲۰	۳۳/۳
	۱۷	۳۰	۵۰
	کل	۶۰	۱۰۰
افراد ۱۸ ساله	۱۸	۶۰	۱۰۰
	کل	۶۰	۱۰۰

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

شد. مقادیر آزمون باکس درمورد متغیر هوش هیجانی (P<۰/۰۵) و مهارت‌های مقابله با اســترس(P<۰/۰۵) از لحاظ آماری معنادار بودند که این نتایج به معنای رعایت نشــدن پیش‌فرض فوق برای تحلیل‌هــای مربوط به متغیر هــوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با اســترس اســت. بنابراین در هر دو تحلیل مربوط به متغیرهای پژوهش از شــاخص پیلایی تریس برای بررسی معناداری اثرهای چندمتغیری استفاده شد.

▼ جدول۲. میانگیــن و انحراف معیار نمرات هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس به تفکیک گروه‌ها

متغیر		افراد ۱۸ ساله		نوجوانان زیر ۱۸ سال	
		انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
هوش هیجانی	حل مسئله	۲۲/۴۰	۴/۱۱	۲۶/۲۶	۳/۲۴
	شادمانی	۲۰/۸۰	۴/۸۴	۲۶/۶۰	۲/۳۰
	استقلال	۲۰/۵۵	۳/۶۹	۲۸/۲۵	۱/۲۲
	تحمل فشار روانی	۱۹/۰۳	۴/۵۵	۲۶/۷۸	۳/۲۱
	خودشکوفایی	۲۲/۲۱	۳/۹۷	۲۷/۱۳	۲/۰۶
	خودآگاهی هیجانی	۲۰/۷۳	۴/۲۷	۲۳/۳۸	۲/۶۸
	واقع‌گرایی	۱۸/۶۱	۳/۲۷	۲۷/۱۶	۲/۵۶
	روابط بین فردی	۹۱/۷۶	۴/۴۲	۲۳/۸۶	۲/۹۸
	خوش‌بینی	۲۱/۸۳	۴/۸۲	۲۷/۱۸	۲/۶۰
	احترام به خود	۲۲/۵۵	۴/۶۹	۲۷/۰۱	۲/۸۰
	کنترل تکانه	۱۹/۶۶	۵/۰۳	۲۵/۲۳	۳/۹۴
	انعطاف‌پذیری	۱۹/۱۶	۳/۹۵	۲۷/۷۶	۲/۰۳
	مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۲۵/۰۱	۴/۰۴	۲۶/۱۵	۳/۲۰
	همدلی	۲۱/۳۵	۳/۹۵	۲۵/۵۵	۴/۳۸
	خودابرازی	۱۸/۶۱	۲۶/۳	۲۳/۳۶	۱/۷۵
	نمره کل	۳۱۲/۱۰۰	۴۳/۲۲	۳۹۲/۰۵	۲۶/۶۲
مهارت‌های مقابله با استرس	طلب حمایت اجتماعی	۱۳/۴۳	۴/۱۷	۱۲/۹۱	۲/۲۳
	پذیرش مسئولیت	۲/۶۳	۲/۱۳	۴/۸۸	۲/۷۷
	حل مسئله برنامه‌ریزی شده	۵	۲/۶۱	۱۷/۴۵	۰/۸۳
	ارزیابی مجدد مثبت	۱۴/۲۰	۵/۱۹	۱۵/۹۸	۲/۱۷
	نمره کل راهبردهای مقابله‌ای مسئله‌مدار	۵۴/۰۸	۱۵/۳۰	۹۳/۶۶	۵/۶۳
	مقابله مستقیم	۷/۹۵	۳/۷۹	۷/۸۰	۲/۸۹
	فاصله گرفتن	۱۱/۲۱	۳/۳۹	۸/۴۵	۳/۷۵
	گریز اجتناب	۱۱/۹۸	۵/۴۸	۵/۲۰	۷/۳۰
	خودکنترلی	۱۰/۴۰	۳/۸۲	۱۵/۸۵	۲/۳۸
	نمره کل راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار	۵۵/۷۱	۱۵/۶	۲۴/۰۳	۲۸/۹

نتایج آزمون‌های تحلیل کوواریانس چندمتغیری مربوط به دو متغیر هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با اســترس در جدول ۳ ارائه شــده اســت. نتایج تحلیل اول در جدول فوق نشان می‌دهد با کنترل اثر ســن و ســنوات تحصیلــی، بین دو گــروه نوجوانان زیر ۱۸ ســال و ۱۸ ســال در متغیر جدیدی که از ترکیب خطی نمرات زیرمقیاس‌های هوش هیجانی به عنوان متغیرهای وابســته حاصل شــده، تفاوت معناداری وجود دارد (۰/۷۷=پیلایی تریس، F(۱۵/۱۰۲) t=۲۳/۳۱p<,۰/۰۰۱). همچنیــن نتایج تحلیل دوم نشــان می‌دهد با کنترل اثر سن و سنوات تحصیلی، بین دو گروه در متغیــر جدیدی که از ترکیــب خطی نمرات مهارت‌های مقابله با اســترس به عنوان متغیرهای وابســته حاصل شــده نیز تفاوت معناداری وجود دارد (۰،۸۸=پیلایی تریس، t=۱۰۷/۱۵p<,۰/۰۰۱ F(۸/۱۰۹).

به منظور مقایسه دو گروه از لحاظ هر یک از مولفه‌های هوش هیجانی، نتایج آزمون اثرات بین آزمودنی‌ها مربوط به تحلیل اول در جدول ۳ نشان می‌دهد که بین نوجوانان دو گروه در نمرات تمامی ۱۵ زیرمقیاس هوش هیجانی تفاوت معناداری وجود دارد. براساس اطلاعــات مندرج در جدول ۱ این تفاوت به گونه‌ای اســت که در تمامی زیرمقیاس‌های هوش هیجانی، میانگین نمرات نوجوانان زیر ۱۸ سال نسبت به گروه ۱۸ سال به‌طور معناداری کمتر بوده است. همچنین نتایج مربوط به مقایسه مهارت‌های مقابله با استرس در تحلیــل دوم نیز که در جدول ۳ ارائه شــده، نشــان می‌دهد بین دو گروه در نمرات ۳ زیرمقیاس ســبک مسئله‌مدار یعنی پذیرش مسئولیت، حل مســئله برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت و همچنین ۳ زیرمقیاس سبک هیجان‌مدار یعنی فاصله گرفتن، گریز اجتناب و خودکنترلی تفاوت معناداری وجود دارد (P<۰/۰۰۱). براســاس اطلاعات جــدول ۲، این تفاوت‌ها به گونه‌ای اســت که میانگین نمرات نوجوانان زیر ۱۸ سال در نمرات ۳ زیرمقیاس سبک مسئله‌مدار یعنی پذیرش مسئولیت، حل مسئله برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت نسبت به نوجوانان ۱۸ ساله به طور معناداری کمتر بوده اســت. اما در نمرات زیرمقیاس‌های سبک هیجان‌مدار، تفاوت بدین‌صورت بود که نوجوانان زیر ۱۸ سال در دو زیرمقیاس فاصله گرفتن و گریز اجتناب میانگین نمرات بیشــتری نسبت به

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

▼ جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری به‌منظور مقایسه دو گروه در هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس

متغیر	df خطا	مقدار F	مقدار معناداری	اندازه اثر
هوش هیجانی	۱۰۲	۲۳/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۷۷
مهارت‌های مقابله با استرس	۱۰۹	۱۰۷/۱۵	۰/۰۰۱	۰/۸۸

نتایج آزمون‌های اثرات بین آزمودنی‌ها جهت مقایسه دو گروه در مولفه‌های هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس

متغیر		مقدار F	مقدار معناداری	اندازه اثر
هوش هیجانی	حل مسئله	۲۶/۳۶	۰/۰۰۱	۰/۱۸
	شادمانی	۳۵/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۲۳
	استقلال	۷۰/۱۷	۰/۰۰۱	۰/۳۷
	تحمل فشار روانی	۹۰/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۴۳
	خودشکوفایی	۳۷/۶۳	۰/۰۰۱	۰/۲۴
	خودآگاهی هیجانی	۲۱/۹۰	۰/۰۰۱	۰/۱۵
	واقع‌گرایی	۱۲۷/۱۵	۰/۰۰۱	۰/۵۲
	روابط بین فردی	۱۵/۱۵	۰/۰۰۱	۰/۱۱
	خوش‌بینی	۳۱/۷۴	۰/۰۰۱	۰/۲۱
	احترام به خود	۲۵/۵۷	۰/۰۰۱	۰/۱۸
	کنترل تکانه	۱۶/۹۶	۰/۰۰۱	۰/۱۲
	انعطاف‌پذیری	۱۱۵/۷۵	۰/۰۰۱	۰/۴۹
	مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۴/۴۳	۰/۰۳	۰/۰۳
	همدلی	۲۶/۴۳	۰/۰۰۱	۰/۱۸
	خودابرازی	۵۳/۹۶	۰/۰۰۱	۰/۳۱
مهارت‌های مقابله با استرس	طلب حمایت اجتماعی	۰/۸۴	۰/۳۶	۰/۰۰۷
	پذیرش مسئولیت	۱۳/۴۷	۰/۰۰۱	۰/۱۰
	حل مسئله برنامه‌ریزی شده	۵۴۶/۸۴	۰/۰۰۱	۰/۸۲
	ارزیابی مجدد مثبت	۹/۶۵	۰/۰۰۲	۰/۰۷
	مقابله مستقیم	۲/۸۷	۰/۰۹	۰/۰۲
	فاصله گرفتن	۶/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۴
	گریز اجتناب	۵/۸۳	۰/۰۱	۰/۰۴
	خودکنترلی	۵۱/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۳۰

نوجوانان ۱۸ ساله داشتند و در زیرمقیاس خودکنترلی وضعیت برعکس بود. به‌منظور وضوح نتایج، میانگین نمرات دو گروه در زیرمقیاس‌های هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با استرس در نمودار ۱ و ۲ ارائه شده است.

اطلاعات نمودار ۱ میانگین نمرات زیرمقیاس‌های هوش هیجانی را به تفکیک در گروه‌ها (گروه نوجوانان زیر ۱۸ سال با رنگ نارنجی و گروه افراد ۱۸ ساله با رنگ آبی) نشان می‌دهد.

اطلاعات نمودار ۲ میانگین نمرات مهارت‌های مقابله با استرس را به تفکیک در گروه‌ها (گروه نوجوانان زیر ۱۸ سال با رنگ نارنجی و گروه افراد ۱۸ ساله با رنگ آبی) نشان می‌دهد.

بحث

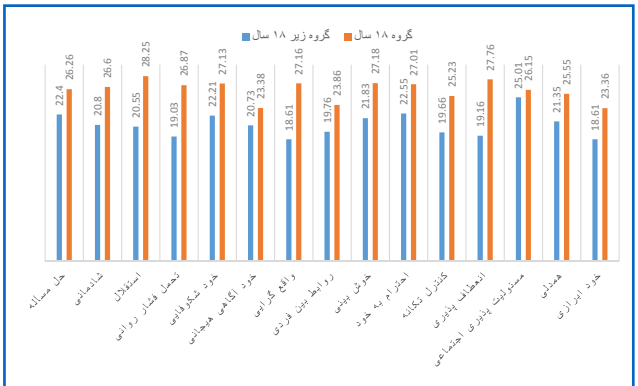
در این مطالعه به مقایسه میزان هوش هیجانی و مولفه‌های آن به همراه مهارت‌های مقابله با استرس در نوجوانان زیر ۱۸ سال مراجعه‌کننده به سازمان پزشکی قانونی خراسان رضوی برای بررسی حکم رشد در سال ۱۳۹۸ با افراد ۱۸ ساله پرداخته شد. باتوجه به اهمیتی که صدور گواهی رشد عقلانی در پزشکی قانونی دارد و نظر به اینکه روش منسجمی نیز برای سنجش میزان رشد عقلانی در پزشکی قانونی تاکنون مشخص نشده است، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال بود که آیا تفاوتی بین هوش هیجانی و شیوه‌های مقابله با استرس در نوجوانان زیر ۱۸ سال با افراد ۱۸ ساله وجود دارد؟

طبق قانون مجازات اسلامی ماده ۱۴۶ افراد نابالغ مسئولیت کیفری ندارند و براساس ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی چنانچه فرد نابالغ کمتر از ۱۸ سال داشته باشد و ماهیت جرم انجام شده و یا حرمت آن را درک نکند یا شبهه‌ای در رشد و کمال عقل او وجود داشته باشد حسب مورد با توجه به سن، به حدود و قصاص محکوم نمی‌شود بلکه مجازات تعزیری برای او در نظر گرفته می‌شود. در این تبصره آمده که دادگاه می‌تواند برای تشخیص رشد و کمال عقل از پزشکی قانونی استعلام کند. پس یکی از موضوعات مهم در پزشکی قانونی می‌تواند بررسی رشد و کمال عقل مراجعان حکم رشد زیر ۱۸ سال باشد. بنابراین یافته‌های این پژوهش می‌تواند به متخصصان سازمان پزشکی قانونی درخصوص احراز و یا احراز نشدن حکم رشد عقلانی و توانایی اداره امور مالی در افراد و متهمان زیر ۱۸ سال کمک کند.

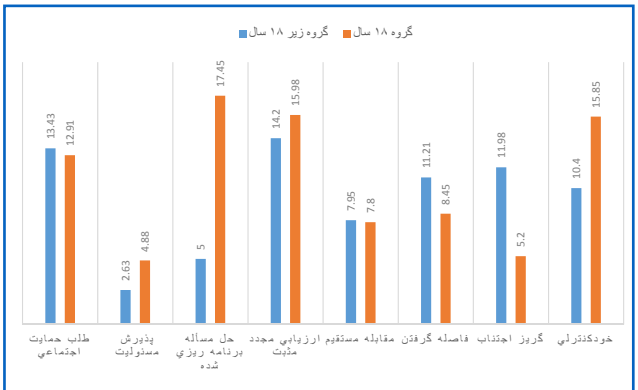
[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

مطابق نتایج به دست آمده در این مطالعه، میزان هوش هیجانی و ۱۵ خرده‌مقیاس آن (حل مسئله، شادمانی، استقلال، تحمل فشار روانی، خودشکوفایی، خودآگاهی هیجانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش‌بینی، احترام به خود، کنترل تکانه، انعطاف پذیری، مسئولیت پذیری اجتماعی، همدلی و خودابرازی) در نوجوانان زیر ۱۸ سال بسیار پایین‌تر از افراد ۱۸ ساله بود که همسو با نتایج پژوهش دالکی و همکاران[۱۹] و مشیریان فراحی و همکاران[۲۰] است. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت هوش هیجانی توانایی درک هیجانات و عواطف به‌منظور دستیابی و ایجاد هیجاناتی است تا ضمن کمک به تفکر بهتر بتواند به شناخت هیجانات و عواطف بپردازد، ضمن اینکه هماهنگی لازم میان عواطف و احساسات برای ارتقای عاطفی و هوشی را فراهم آورد[۲۱]. درواقع هوش هیجانی نوعی پردازش عاطفی است که شامل ارزیابی صحیح عواطف خود و دیگران، بیان مناسب عواطف و تنظیم مناسب آنهاست، به نحوی که به بهبود کیفیت زندگی منجر شود[۲۲]. وجود هوش هیجانی و احساس در انسان واقعیتی انکارناپذیر است. نیمکره راست مغز انسان مربوط به هوش هیجانی است. هوش هیجانی، توانایی آگاه بودن از خود، درک و فهم خود و دیگران و توانایی مواجه شدن با هیجانات شدید و مدیریت خود و... است[۲۳]. از طرف دیگر، از سنین ۱۳-۱۲ سالگی به بعد، تغییرات عمده‌ای به‌گونه موازی در جنبه‌های شناختی و عاطفی یا به‌طور کلی رفتار نوجوان پدید می‌آید که از ابزارهای عقلانی و عاطفی لازم برای ورود او در جامعه به عنوان فردی مسئول به شمار می‌رود. در حوزه شناختی، توانایی استدلال روی فرضیه‌ها، قضایا و به‌طور کلی ممکن‌های تصوری، رها شدن منطق از محتواهای خاص به نوجوان کمک می‌کند که از امور عینی و ممکن‌های عملی رها شده و به دنیای ممکن‌های تصوری دست یابد. در حوزه عاطفی نیز مجموعه احساسات جدیدی بروز می‌کند که فراتر از تعامل‌های بین فردی، بر ایده‌آل‌های گروهی و اجتماعی نیز گسترش می‌یابند. به این ترتیب دنیای ارزش‌های جمعی و گروهی بر نوجوان گشوده می‌شود که می‌توان به وجدان جمعی و هویت ملی اشاره کرد. متاسفانه در پژوهش حاضر، نوجوانان زیر ۱۸ سال شرکت کننده نمرات پایینی در مهارت‌های درون‌فردی مانند استقلال، خودشکوفایی، خودآگاهی هیجانی، احترام به خود و خودابرازی، مهارت‌های بین فردی مانند روابط بین فردی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و همدلی، مهارت‌های مدیریت تنش مانند حل مسئله، واقع‌گرایی و انعطاف‌پذیری و مهارت مدیریت خُلق، مانند شادمانی و خوش‌بینی در مقایسه با بزرگسالان ۱۸ سال کسب کردند که برای متخصصان پزشکی قانونی درخصوص احراز حکم رشد می‌تواند تعیین‌کننده و مهم باشد. از طرفی این موضوع می‌تواند حاکی از فقر آموزش مهارت‌های هیجانی و اجتماعی در محیط‌های آموزشی جامعه برای نوجوانان باشد.

همچنین نتایج مربوط به مقایسه مهارت‌های مقابله با استرس نشان داد بین دو گروه در نمرات ۳ زیرمقیاس سبک مسئله‌مدار یعنی پذیرش مسئولیت، حل مسئله برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت و نیز ۳ زیرمقیاس سبک هیجان‌مدار یعنی فاصله گرفتن، گریز اجتناب و خودکنترلی، تفاوت معناداری وجود دارد. این تفاوت‌ها به گونه‌ای است که میانگین نمرات نوجوانان زیر ۱۸ سال در نمرات ۳ زیرمقیاس سبک مسئله‌مدار یعنی پذیرش مسئولیت، حل مسئله برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت نسبت به نوجوانان ۱۸ ساله به طور معناداری کمتر بود. اما در نمرات زیرمقیاس‌های سبک هیجان‌مدار، تفاوت بدین‌صورت بود

▲نمودار ۱. میانگین نمرات زیرمقیاس‌های هوش هیجانی به تفکیک گروه‌ها

▲نمودار ۲. میانگین نمرات مهارت‌های مقابله با استرس به تفکیک گروه‌ها

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

کـه نوجوانان زیر ۱۸ سـال در ۲ زیرمقیاس فاصله گرفتن و گریز اجتناب، میانگین نمرات بیشـتری نسـبت به نوجوانان ۱۸ سال داشـتند و در زیرمقیاس خودکنترلی وضعیت برعکس بود. نتایج این پژوهش همسـو بـا نتایج پژوهش صفاری و همـکاران[۲۴]، سلیمانی و جلالی[۲۵]، کازر و مونیر[۲۶]، ماگایا و همکاران[۲۷] است. محققان در این مطالعات گزارش کردند که نوجوانان بیشتر از سبک‌های مقابله‌ای شناختی/هیجانی و اجتنابی استفاده می‌کنند و با راهبردهای مقابله حل مسئله آشنا نیستند یا اینکه نمی‌دانند آنهـا را چگونه بـه‌کار گیرند که لزوم آمـوزش روش‌های مقابله با شـرایط استرس‌زا را نشـان می‌دهد. در تبیین این پدیده می‌توان گفت که در دوره نوجوانی، نوجوان بایسـتی به میزانی از شناخت بر خود دست یافته باشد که به او امکان دهد به گونه‌ای انتزاعی‌تر از راهبردهایی برای اداره خشم و دیگر هیجانات خود استفاده کند کـه متفاوت از هدف‌های کاهش تنش باشـند اما نتایج این یافته نشـان داد این نوجوانان بیشتر از مهارت‌های هیجان‌مدار استفاده می‌کنند. این شیوه مقابله، ناکارآمد بوده و از بینش ضعیف و فقدان قضاوت خوب ناشـی می‌شـود و اغلب موثر نبوده و انعطاف‌ناپذیر اسـت. افرادی که از این مقابله استفاده می‌کنند، مشکلات زندگی را انـکار و از آنها اجتناب کرده و یا بدون درنظر گرفتن موقعیت و تلاش برای یافتن راه حل بهتر، به‌طور تکانشی و عجولانه واکنش نشـان می‌دهند و به رشـد و کمال اجتماعی، شناختی و عاطفی نرسیده‌اند و نمی‌توانند به گونه‌ای منطقی با استرس برخورد کنند. چنین شـرایطی در نهایت سبب آسـیب‌های فردی و اجتماعی و تصمیم‌گیری‌های عجولانه می‌شود. به همین دلیل صلاحیت آنها برای احراز حکم رشد رد می‌شود.

نتیجه گیری

آمـوزش مهارت‌های هیجانی و اجتماعی و شـیوه‌های مقابله کارآمد می‌تواند هم در درازمدت و هم در کوتاه‌مدت موجب موفقیت افراد باشـد. با گنجاندن مفهوم هوش هیجانی و مقابله کارآمد در برنامه آموزشـی مدارس و دبیرسـتان‌ها می‌توان به دانش‌آموزان کمک کرد تا بهتر با فشارهای تحصیلی مقابله کنند و کمتر دچار مشکلات هیجانی در برنامه یا ترک تحصیل شوند[۲۸]. همچنین این آموزش‌ها، در کنار آموزش مطالب درسی، توانایی‌های گسترده دیگری را بـرای دانش‌آموزان فراهم می‌آورد کـه نه‌تنها می‌تواند به گونه‌ای مثبت پیشـرفت تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهد بلکه می‌توانـد تأثیرات درازمدتی بر عملکرد شـغلی و اجتماعی بعدی دانش‌آموزان نیز داشـته باشـد. نتایج این پژوهش به روشنی بیان می‌دارد که آموزش مهارت‌های هیجانی و اجتماعی و شـیوه‌های مقابله کارآمد، بـه‌خـصوص در دوران حساس نوجوانی که نوجوانان با شرایط بحرانی بیـشتر و جدیـدتری روبـه‌رو می‌شـوند، می‌تواند به آنها در برخورد و حل مشکلات پیش رو کمک زیادی کند. باتوجه بـه اهمیت این آموزش‌ها در رفتـار سـازگارانه نوجوانـان و برای پیشگیری‌های ثانویه و ثالثیه، پیشنهاد می‌شود الزام به آموزش این مهارت‌ها در گروه نوجوانـان عـادی بـه‌عنـوان اقـدامات پیشگیرانه و در کانون‌های اصلاح و تربیت به عنوان یکی از روش‌های درمانی - آموزشـی بـه نوجوانان بزهکار برای برنامه‌ریزی مدنظر مسئولان محترم قضایی، آموزش و پرورش و متخصصان سـلامت روان قرار گیرد. همچنین استفاده از آزمون‌های هوش هیجانی و مهارت‌های مقابله با اسـترس به‌منظور بررسـی حکم رشد در کمیسیون‌های روانپزشکی پزشکی قانونی پیشنهاد می‌شود.

تشـکر و قدردانی: لازم اسـت از همکاری تمام افـرادی که در این پژوهش همراه و راهنمای ما بودند، کمال سپاس و قدردانی را داشته باشیم.

تأییدیه اخلاقی: در این پژوهش تمامی موارد اخلاقی از جمله محرمانه بودن اطلاعات و مشخصات فردی رعایت شده و نیز رضایت شرکت‌کنندگان در این پژوهش اخذ شـده است. ضمنا این مقاله منتج از طرح پژوهشی با کد اخلاق IR.LMO.REC.1398.047 است.

تعارض منافع: بین نویسندگان هیچ گونه تعارض منافعی وجود ندارد.

سهم نویسندگان: سمیه رحیمی احمدآبادی (نویسنده اول)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۷۵درصد)، حمید عطاران (نویسنده دوم)، نگارنده مقدمه، نگارنده بحث (۱۰درصد)، زهرا رحیمی احمدآبادی (نویسنده سوم)، نگارنده مقدمه، بحث، تحلیلگر آماری (۱۰درصد)، اکرم فتوت (نویسنده چهارم)، تحلیلگر آماری (۵درصد).

منابـع مالـی: از مرکز تحقیقات پزشـکی قانونی تهران کـه هزینه مالی این پژوهش را تأمین کردند، سپاسگزاری می‌شود.

References

1. Jafari Langroudi MJ. Legal terminology. Tehran: Danesh Ganje; 2015. [Persian]
2. Rahami M. Criminal growth. Journal of the Faculty of Law and Political Science. 2002;58:18-167. [Persian]
3. Safaei H. Description and critique of Article 1210 of the Civil

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]

1093/brief-treatment/mhl009
16. Delaware A. Research Methods in Psychology and Educational Sciences. Tehran: Virayesh. 2018. [Persian]
17. Fathi Ashtiani A. Psychological tests (Psychological testing, assessment of personality and mental health). Tehran: Besat. 2016. [Persian]
18. Mousavinasab MH, Taghavi MR. The effect of stress assessment and coping strategies on mental health. Hormozgan Medical Journal. 2007;11(1):83-90. [Persian]
19. Dalkey S, Zakeri Nia E, Gholamzadeh S, Malekpour AR. Comparison of intellectual, emotional and emotion regulation components in criminal and non-criminal individuals under 18 years of age applying for a growth sentence in the General Directorate of Forensic Medicine of Fars Province in 2015. Iran J Forensic Med. 2017;23(1):69-74. [Persian]
20. Moshirian Farahi M, Ghanaie Chamanabad A, Asghari Ebrahimabad MJ, Moshirian Farahi MM. Predicting the difficulty of emotion regulation due to spiritual intelligence in criminals in Mashhad prison. Journal of Religion and Health. 2015;3(1):39-48. [Persian]
21. Kotsou I, Mikolajczak M, Heeren A, Grégoire J, Leys C. Improving Emotional Intelligence: A Systematic Review of Existing Work and Future Challenges. Emotion Review. 2019;11(2):151-65. doi:10. 1177/1754073917735902
22. Beheshtian M. The relationship between emotional intelligence components and internet addiction among high school students in Tehran. Cultural Sociology. 2013;4(2):1-19. [Persian]
23. Fatemi M. Emotional Intelligence. Tehran: Sargol. 2014. [Persian]
24. Saffari M, Ghofranipour F, Mahmoudi M. Stress, coping and factors affecting them in a sample of male adolescents. Journal of Monitoring. 2015;14(3):315-22. [Persian]
25. Soleimani R, Jalali M. Comparison of the relationship between coping styles and academic achievement in adolescents with and without hearing impairment. Journal of Guilan University of Medical Sciences. 2015;24(96):79-86. [Persian]
26. Kausar R, Munir R. Pakistani adolescents' coping with stress: effect of loss of a parent and gender of adolescents. J Adolesc. 2004;27(6):599610-. doi:10. 1016/j. adolescence. 2003. 11. 015
27. Magaya L, Asner-Self KK, Schreiber JB. Stress and coping strategies among Zimbabwean adolescents. Br J Educ Psychol. 2005;75(4):66171-. doi:10. 1348/000709905X25508
28. Dehshiri GR. Investigating the relationship between emotional intelligence and students' academic achievement. Journal of Counseling Research. 2006;5(18):97-106. [Persian]

Code Amendment approved in 1982 and Article 1210 of the new bill amending the articles of the Civil Code. Journal of the Faculty of Law and Political Science. 1990;25:103-25. [Persian]
4. Raeii M, Aashouri Taluki NA, Maleki Foroushani F. Criminal age of responsibility and legal justice of Islamic law and jurisprudence. Journal of Jurisprudence and Fundamentals of Law. 2008;5(15):75-112. [Persian]
5. Naghdi H, Adibrad N, Nouranipour RA. The effectiveness of the emotional intelligence training on the aggressiveness among adolescent boys. Journal of Kermanshah University of Medical Sciences. 2010;3(47):211-8. [Persian]
6. Santesso DL, Reker DL, Schmidt LA, Segalowitz SJ. Frontal lectroencephalogram activation asymmetry, emotional intelligence, and externalizing behaviors in 10- years old children. J Child Psychiatry Hum Dev. 2006;36(3):311-28. doi:10. 1007/s10578-005-005-2
7. Humphrey N, Curran A, Morris E, Farrell P, Woods K. Emotional intelligence and education: A critical review. Educational Psychology. 2007;27(2):235-54. doi:10.1080/01443410601066735
8. Khanmohammadi Otaghsara A, Homayouni AR, Ishaqi M. The relationship between emotional intelligence and mental health in delinquent and normal adolescents. Quarterly of Sociological Studies of Youth. 2014;4(13):9-22. [Persian]
9. Ciarrochi J, Deane FP, Anderson S. Emotional intelligence moderates the relation between stress and mental health. Pers Individ Dif. 2000; 32: 197-209. doi:10. 1016/S0191-8869(01)00012-5
10. Liau AK, Liau AW, Teoh GB, Liau MT. The Case for Emotional Literacy: the influence of emotional intelligence on problem behaviours in Malaysian secondary school students. J Moral Educ. 2003;32(1):51-66. doi:10. 1080/0305724022000073338
11. Kimiaei A, Raftar MR, Soltanifar A. Emotional intelligence training and its effectiveness on reducing aggression in aggressive adolescents. Journal of Clinical Psychology Research and Counseling. 2011;1(1):111-8. [Persian]
12. Lazarus RS, Folkman S. Stress, appraisal and coping. New York: springer. 1984.
13. Gudmundson JA, Leerkes EM. Links between mothers' coping styles, toddler reactivity, and sensitivity to toddler's negative emotions. Infant Behav Dev. 2012;35(1):158-166. doi:10. 1016/j. infbeh. 2011. 07. 004
14. Folkman S, Moskowitz JT. Positive affect and the other side of coping. American Psychologist. 2000;55(6):647-54. doi:10. 1037/0003066-X. 55. 6. 647
15. Matthieu M, Ivanoff A. Using stress, appraisal, and coping theories in clinical practice: Assessments of coping strategies after disasters. Brief Treat Crisis Interv. 2006;6(4):337-48. doi:10.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-07]